

LBRIS

We know
books

Floarea de menghină svetlana
Cărslean

Ediție revizuită

Cu o postfață de
SIMONA POPESCU

NEMIRA

publicatul unei cărți. O prețuiesc și pentru faptul că a știut să aștepte atât de mult... în orgoliul ei protector. Și, pentru faptul că nu s-a grăbit și n-a dat din coate de nici un fel, o respect din tot sufletul. Poate că, așa cum spunea și Mircea (Cărtărescu) mai devreme: Cei din urmă vor fi cei dintii.

Aici se termină banda. Mai spuneam cu ceva despre floarea absentă din buchetul ăla de care vorbește undeva Mallarmé. Ziceam că, de câte ori apare un poet nou, se adaugă o floare (acum „de menghină”) la buchet. Că e un poem al anilor '90, despre lumea comunistă, cu tot sistemul ei de „menghine”, altfel văzută decât aveau s-o descrie cei mai tineri decât noi. Că lucrurile astea ar fi bine să fie puse/citite în contextul în care au apărut. Publicat astăzi, în alt timp, poemul trebuie citit, ca întreaga carte în care e integrat, ca o pledoarie pentru libertatea individuală – care înfloresc, pînă la urmă, în posesia naturii mereu, mereu schimbătoare a constrîngerilor de tot felul („menghinelor”). Ar mai fi fost de adăugat ceva despre celălalt volet al cărții ei, simetric „menghinei” – cofetăria. Cofetăria – poem în care există și un Mare Cofetar cu care naratoarea vorbește despre „cofetărie” – rimează bine aici cu poezie! –, iar Marele Cofetar e chiar Gellu Naum. Dacă o luăm pe direcția asta, volumul e și unul despre poezie. Și o confesiune. Poveste. Despre cum transformi „floarea de menghină” în aliatul tău, despre cum e să locuiești în floarea de menghină și să te întreb: „Cine pe cine, floare de menghină?” Despre cum te poți transforma – de bună voie și nesilit de nimeni – în floare, sfidînd menghina! Volumul ascunde multe alte surprize, ca orice carte adevărată. Semnificații, cum s-ar zice. Sau, ca s-o citez pe Svetlana: „There/ are/ new messages in your inbox!”. Și cînd nu te aștepți.

(Noua Literatură, Anul II, nr. 16, iunie, 2008)

Cuprins

CARTEA MUNCITORULUI

SAU FLOAREA DE MENGHINĂ.....	5
Insomnia.....	7
Ora 6 Dimineața.....	10
Visul.....	20
Continuarea visului.....	25
Amintire.....	28
Ce povestește muncitorul.....	31
Tablou de familie.....	32
Ce povestește muncitorul.....	33
Chemare.....	35
(Ce aude uneori Oblomov).....	35
Reflux.....	
(Ce aud eu uneori).....	39
Ora 6 dimineața.....	40
Al doilea sfîrșit al florii de menghină.....	41

CARTEA PĂRINȚILOR

SAU SÎNT CUMINTE, PROMIT.....	45
Cine am fost eu?.....	47
Cu unghii nevopsite.....	48
Una.....	51
Două.....	52

Sint cuminte, promit	55
Instrucțiuni de folosire a corpului	59
Cine sînt eu	62
CARTEA IUBIRII	
SAU AKIHITO	65
Akihito	67
Marele Cofetar	70
Ca tine	76
CARTEA SINGURĂȚĂȚII	
SAU DO YOU YAHOO?	79
Balada ghetelor de lac	81
Operațiunea inbox gol	83
Epilog	92
There are new messages in your inbox	97

Stau călare
pe locul dintre ziua de ieri și ziua de mâine,
pe iapa asta care nu-mi aparține
mie, nu eu o țesăl
și nu eu o hrănesc.
E străină de mine,
nu-i din oraș
și nu avem amintiri comune,
dar mă ține cu forța pe spatele ei,
al nopții care a trecut
și al zilei care nu prea vrea să vină.

Visul m-a scuiat afară
cu putere
cu ură
ca pe un simbure
ca pe un copil nedorit.

Și-am ajuns pe spatele acesta lucios
de pe care alunec
ca de pe o mîzgă,
însă nu cad.

Noaptea se agață de mine,
e o boare cu dinți mici,
îi înfige în piele și acolo rămîne.

Durerea nu e mare, doar continuă.
Tocurile nu înțepă încă cimentul,
tramvaiele nu taie în felii reci aerul,
faptele zilei de mâine încă se coc,
stau acoperite cu cearceafuri mari de pînă
ca expozițiile nevernisate.

Noaptea, salamul e scos din galantar
și pus la loc tainic.

Lumea și salamurile ei se mută noaptea
altundeva.

La fel prăjiturile, care sînt sufletul meu.

Ar trebui și eu să fiu în altă parte

trupul – o carcasă goală
un galantar golit de cu seară
un recipient pe care nimeni
chiar nimeni
nu vrea să îl fure.

Însă visul m-a scuipat în afară.

Sînt aici.

Între ziua care a fost și cea care va să vină.

Visul m-a scuipat în afară
ca pe un sîmbure tare, amar.

L-am lăsat în pace.

Era un vis urît.

Sau eu eram urîta.

Între ziua de ieri și cea de mâine e un spațiu îngust
ca între dulap și perete.

Stau cu spatele

la soarele de ieri,

la frica de ieri,

și cu fața la ceva care încă nu vrea să se deschidă.

Pe aceeași spinare mîzgoasă pînă cînd

tramvaiele, tocurile, muncitorii primesc semnalul
și pornesc.

Ora 6 dimineața

Bună dimineața, muncitori!

Sirenele vă cheamă. Pașii voștri se aud grăbiți prin umezeala rece a dimineții. Răcoarea vă aduce aminte că sînteți puternici, de aceea nici nu aveți chef s-o înfrunțați. Trupurile voastre molatice, îmbibate de căldura de neînlocuit a patului, a nevestei, trupurile voastre înaintează în voie. Cît aș fi vrut să spun că vă depuneți ca picăturile de rouă pe flori! O fi exagerat?

Cînd ajungeți în fabricile voastre – muncitorul numai în fabrică poate sta, acolo e locul lui –, vă recăpătați treptat greutatea. Primele gesturi de regăsire a strungului, a mașinii de găurit, a bancului de lucru, toate gesturile sînt încă pline de somn, asemănătoare aceluia din timpul nopții: într-o clipă foarte scurtă de trezire, nemaștiind pe care parte ești, începi să cauți cu mîinile, orbește, pînă dai de nevestă și adormi la loc, grăbit să nu pierzi firul.

Aici, în fața bancului de lucru, nu mai ai voie să adormi. Aici devii din ce în ce mai greu.

Bună dimineața, muncitori!

Țăranii v-au luat-o înainte. Țăranul e demult în cîmp pentru a pregăti arăturile de primăvară.

*

M-am trezit și eu la timp. De atîta vreme plănuiesc să-mi încep viața la ora 6. Pașii mei unde o vor porni? Nicăieri.

M-am visat într-o cofetărie din Botoșani, cea de lingă blocul meu. Erau multe colege acolo, din școala generală, din facultate. Pareă veneau de la atelier și se abătuseră să-și cumpere o prăjitură.

Am încercat să-i fac o farsă uneia. Nu mai știu ce anume. Era o fată care stătea la turnul de pe Primăverii: Ina Bîrzoieș. Sau Bîrzoieș Ina. Eu îi spuneam Bîrzoieș, ea îmi spunea Cîrstean. Era cu totul insuportabilă. Mă chinuia, își bătea joc de mine. Avea un fel de a vorbi numai din gît, nu și din gură. Rămînea țepănă, fața nu i se mișca deloc, replicile ei se voiau usturătoare. Și pentru mine chiar așa erau, pentru că le spunea din gît. Pe deasupra, mergea din șolduri. Doar atît. Gleznele îi rămîneau butucănoase și imobile, ca niște gîturi bine legate, în gulere de piele indiferentă. Nu puteai ști dacă îi e bine sau rău. Nu pentru că ar fi fost interiorizată, ci pentru că avea ea un fel de-a fi anume. Avea nasul mai borbănat decît al meu, mai mare, părul ondulat, întotdeauna tuns scurt. Avea ceva băiețesc, dar moliciuni și încetinelii de femeie planturoasă.

Bîrzoieș.

Uneori se enerva. Îi luau foc ochii, i se inflamau pînă-n dreptul sprîncenelor groase, stufoase. Eu sînt Bîrzoieș, ar fi vrut să spună mereu, peste mine nu trece nimeni. Eu, cu gleznele mele, cu nasul meu ca un gogoșar în oțet, cu sprîncenele mele ca niște aripi țepoase, am să vă-ntrec pe toți, mucoșilor!

Avea amicele ei, confidentele ei. Toate își băteau joc de mine. Așa că acum am vrut să-i fac o farsă uneia și cred că am reușit.

Era o coadă teribilă la prăjituri și eram tentată să iau una, însă îmi spuneam mereu: E PREA TÎRZIU CA SĂ MAI MĂNÎNC PRĂJITURI. De ce oare?

Era seara tirziu. În cofetărie, în spate, printr-o ușă deschisă, acolo unde dispar toate vânzătoarele, se vedea atelierul la ora plecării. Ultimele fete mă priveau zimbînd, își împachetau hălelele albastre și le puneau în pungi de plastic. Parcă îmi făceau semne cu mîna de lingă bancul de lucru.

Bancul de lucru, ce loc plăcut și plin de tot felul de surprize! Pe lemnul învechit, cu vopseaua verde sărită din loc în loc, înfloreau menghințele, și ele tot verzi.

Menghină, floare de banc!

Inflexibile, delicate în comparație cu mașina de găurit, de exemplu. La ea lucrează doar băieții curajoși. Și pînă la urmă toți erau curajoși. Chiar și Chiribuță, colegul meu de bancă. A trebuit să-și învingă frica, deși tremura întruna și mîinile lui slabe, firave, n-aveau destulă forță.

Vai, Chiribuță era ca un pui ieșit din găoace, la fel de sfrijit, la fel de gălbior, la fel de neajutorat!

„Luați-l pe Chiribuță de la mașina de găurit!”

„O să-și prindă degetele pentru că prea îi tremură.”

Plănșele cu accidente de muncă stăteau înșirate una după alta, pe pereți. Casca sudorului, ochelarii de protecție, mănușile mari.

Și rîdeam văzîndu-l cum se încrîncenează, cum depune tot efortul de care e în stare. Maistrul, nu Raoul cel cu trabantul negru, vechi, ci celălalt, nebunul, un vîrf de om, mic și afurisit, ăla rîdea cu gura pînă la urechi. „Hai, Chiribuță, făcea, că doar n-o fi foc. Hai, că dacă nu, speli tot holul și tot atelierul la plecare.”

Holul era foarte mare și, de obicei, îl spălam în grup. Ne plăcea pedeapsa asta. Era rost de fugăreli, de bătăi cu cîrpa și cu teul, pînă cînd ieșea maistrul isterizat, dînd din mîini și din picioare, cu putere, de parcă ar fi vrut să mai crească, să se mai înalțe puțin. Sau să crească dintr-odată pînă-n tavanul holului.

Mamă, am visat că maistrul nostru cel mic și rău a crescut pînă-n tavan! Era înalt și subțire ca o lăcustă sau ca un greiere. Capul i se lungea ca la girafă. Ne aduna cu mîinile care se întindeau ca niște elastice și loveau tot ca ele. Ne arunca în găleata de tablă unde era apa de spălat pe jos. Apoi ne încuia în biroul directorului de la atelierele școlii. Și-atunci să vezi chicoteli, împunsături, pișcături!

Era în stare. Pe Chiribuță cum l-a lăsat la mașina de găurit? Mereu îl confund pe maistrul ăsta cu domnul Popescu de la armată, șeful căpităneselor. Era identic, dar bucureștean. Dădea din mîini, își azvîrlea picioarele în părți, ostășește, ca să crească. Era oarecum școlit și cu aere. Țipa atît de tare dimineața, încît îi auzeam glasul imediat ce coboram din tramvai. Îl zăream abia mai tîrziu, cînd intram pe poarta unității.

Era dispus să discute cu tine problemele teoretice care îți erau predate. Dacă aveai vreo nelămurire, dacă erai recalitrantă. Te ducea pînă în fața cabinetului său și începea: „Da, spuneți, domnișoară, ce probleme aveți?”, „A, da, noi avem menirea de a vă educa în plus față de ce vă învață la facultate. Ca să puteți apăra patria. Dumneavoastră, intelectualii, ar trebui să fiți mai receptivi la problemele noastre care nu sînt atît de grele. Și-apoi, încă n-am început adevăratele aplicații practice. Atunci sigur o să vă placă. Da, domnișoara studentă”. Luîndu-te ușor de talie, părea că se îndrepta spre ușa clasei tale. Atunci își recăpăta rapid

atitudinea lui obișnuită. Își îndeplinise misiunea diplomatică și putea face orice. Începea să te vadă brusc mai bine.

Și urla: „Soldat!“

Apoi petlițele, centura, bocancii, tivul de la cracul stîng, stema de la bonetă.

Totul lua sfîrșit. Căpităneasa era mulțumită de intervenția tovarășului Popescu.

Iar la amiază, încolonate, ne întorceam din Panduri la 6 Martie.

Eram multe, atrăgeam privirile. Doamna căpitan ne însoțea.

Cînd ajungeam la Operă, numai bine ce-l depășeam pe Enescu, și, din spatele vitrinei cu afișele spectacolelor, din spatele po-

mișorilor, după ce alergaseră pe aleea înverzită de lîngă cămin, făcîndu-ne semne disperate, apăreau onaniștii.

Și ce se mai speria tovarășa căpitan!

Pe Chiribuță nu l-am apărat. Am rîs, chiar dacă era colegul meu de bancă. Pentru că eu îl iubeam pe Adi, care stătea în banca din fața mea, cu Roxana. Adi mi-a trimis o dată un echer de lemn pe care îmi scrisese tot felul de lucruri, cu carioci colorate.

Cel mai important era „I LOVE YOU, ȚNA“.

De frică să nu îl găsească tatăl meu, am aluat echerul și l-am aruncat afară la gunoi, îndesîndu-l bine, după alte mizerii și resturi, în adîncurile neștiute ale tomberonului.